

Cơ quan thuế bang Illinois (Hoa Kỳ) và dự án hiện đại hoá quản lý thuế

Sơ lược về cơ quan thuế bang Illinois

Bang Illinois - Hoa Kỳ hiện có 13 triệu dân. Cơ quan thuế bang Illinois có văn phòng chính đặt tại thành phố Chicago và thủ đô Springfield cùng với 4 văn phòng vùng tại bang. Cục Thu có 2000 cán bộ quản lý hơn 70 loại thuế, trong đó các sắc thuế chính là TNCN, TNDN, thuế bán hàng, thuế TTĐB đối với khách sạn, nhà nghỉ, điện nước, khí ga, viễn thông, rượu nặng, thuốc lá... với tổng số thu 27 tỷ USD năm 2009. Với 16 triệu tờ khai cá nhân và DN (600.000 DN đang hoạt động với qui mô đa dạng) phải xử lý hàng năm, Cục thu đang tăng cường mở rộng kê khai điện tử để giảm công sức nhập dữ liệu thủ công và chi phí lưu trữ, hủy tờ khai khi hết hạn. Tại bang có 6600 cơ quan chính quyền địa phương mà Cục Thu phải thực hiện phân bổ số thu nhằm cung cấp kinh phí để hoạt động.

Bộ máy quản lý thuế của bang được tổ chức theo mô hình chức năng, bao gồm các chức năng cơ bản như đăng ký thuế, xử lý tờ khai, kế toán thuế, quản lý thu nợ, thanh tra, điều tra tội phạm về thuế và dịch vụ hỗ trợ NNT. Mặc dù có các hoạt động thanh tra, cưỡng chế với 50% số cán bộ được phân bổ cho 2 bộ phận này, nhưng phần lớn các DN tự khai, tự nộp và tự nguyện nộp thuế.

Với mục tiêu tăng cường dịch vụ cho NNT, tăng cường hỗ trợ các hoạt động nghiệp vụ, Cục Thu đã đưa CNTT vào ứng dụng từ rất sớm. Tuy nhiên, do đã duy trì hơn 30 năm nên ngôn ngữ lập trình đã lạc hậu, ít người biết và khó nâng cấp khi có thay đổi yêu cầu nghiệp vụ. Hệ thống CSDL dù được quản lý tập trung nhưng các qui trình nghiệp vụ không nhất quán nên mỗi một sắc thuế lại có một ứng dụng

riêng để quản lý. Do vậy, rất khó có một bức tranh đầy đủ và tổng thể về NNT và lịch sử của NNT. Mặt khác, cơ quan thuế chưa có qui trình nghiệp vụ thống nhất, mỗi sắc thuế có qui trình quản lý riêng, thậm chí hạn nộp tờ khai, nộp thuế của từng sắc thuế cũng khác nhau nên rất khó quản lý tích hợp.

Chính vì các lý do trên, nhu cầu cần thiết của cơ quan thuế bang Illinois là thiết lập dự án hiện đại hoá, mua sắm hệ thống ứng dụng CNTT tích hợp thay thế 200 ứng dụng hiện hành theo giải pháp mua sắm với yêu cầu chi phí thấp, ít rủi ro, có kế thừa các kinh nghiệm tốt và cập nhật các phiên bản nâng cấp mới nhất của nhà cung cấp giải pháp. Sau khi đấu thầu, cơ quan thuế Illinois đã ký hợp đồng với Công ty FAST triển khai ứng dụng hệ thống quản lý thuế tích hợp với thương hiệu sản phẩm là GENTAX (dạng sản phẩm có sẵn COTS) và đang triển khai cuốn chiếu theo từng sắc thuế. Hiện hệ thống ứng dụng đã triển khai để quản lý và điều hành 40 sắc thuế, trong đó có một số sắc thuế lớn như TNCN (khấu trừ tại nguồn), thu nhập công ty, thuế bán hàng... 30 sắc thuế còn lại do qui mô quản lý nhỏ, lượng NNT rất ít nên vẫn tạm thời quản lý trên các ứng dụng cũ.

Theo cơ quan thuế bang Illinois, hệ thống GENTAX đã hỗ trợ rất hiệu quả, đặc biệt trong công tác thu nợ, thanh tra, xử lý tờ khai và đối chiếu chéo dữ liệu. Không chỉ có các công cụ khác hỗ trợ quản lý, xác định nợ và phân công cho cán bộ đơn đốc nợ, GENTAX còn giúp quản lý nợ tốt hơn, thông báo kịp thời các khoản nợ cho NNT, tránh để nợ quá lâu. Đồng thời, GENTAX hỗ trợ công tác thanh tra cả đối với cá nhân và DN trong việc kê khai thuế. Đặc biệt, với cấu phần Discovery cho

Thành phố Chicago - Đô thị lớn nhất của bang Illinois

phép lưu trữ dữ liệu thu thập được từ bên thứ 3, GENTAX đã trợ giúp rất hiệu quả cho công tác phát hiện gian lận thuế.

Quá trình chuẩn bị dự án

Để triển khai dự án, việc đầu tiên khá quan trọng là tìm kiếm và bổ nhiệm giám đốc dự án, thành lập ban chỉ đạo, gồm đại diện cơ quan thuế và cố vấn để đưa ra định hướng chỉ đạo triển khai. Dự án hiện đại hoá là ưu tiên hàng đầu của cơ quan thuế, bản thân Cục Thu Illinois cũng phải tiến hành đầy đủ các bước từ phân tích, đánh giá, giải tích đến thực hiện các cam kết, đi đến tích hợp, lập hồ sơ mời thầu để chọn ra nhà thầu đáp ứng. Mục tiêu khi triển khai hệ thống là, làm sao tăng thu mà không phải tăng thuế, giảm chi phí quản lý, tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý thuế. Phần việc tiếp theo là, tổ chức nhóm nghiệp vụ hỗn hợp, đảm bảo mỗi lĩnh vực chuyên môn hoạt động gắn kết trong hệ thống mới. Nhóm này gồm đại diện của các đơn vị nghiệp vụ được tập hợp lại để đánh giá và thiết kế lại các qui trình nghiệp vụ hiện hành một cách tổng thể và toàn diện. Việc tuyển chọn các cán bộ tham gia dự án phải rất kỹ lưỡng, đảm bảo lực lượng nhân sự có thể quyết định phần lớn các quy định, quy trình nghiệp vụ và có thể vừa kiểm soát được cán bộ của nhà thầu cung cấp dịch vụ, vừa có thể tiếp thu và tiếp nhận công nghệ được chuyển giao trong suốt quá trình thực hiện. Trước khi tiến hành dự án, cơ quan

Ảnh: ST

thuế bang Illinois đã dành nhiều thời gian để tham khảo, học hỏi các kỹ năng xây dựng kinh nghiệm triển khai dự án, viết các tình huống nghiệp vụ và các câu hỏi để chuẩn bị kiểm tra hồ sơ của các nhà thầu; kể cả phương pháp xác định các lĩnh vực cần ưu tiên của dự án và thứ tự ưu tiên để chọn nhà thầu phù hợp nhất với các mục tiêu quan trọng của dự án.

Lựa chọn nhà thầu cung cấp giải pháp quản lý thuế tích hợp

Quá trình đấu thầu là phần việc quan trọng, do đó, các qui định và quá trình đấu thầu phải có cơ cấu tổ chức tốt, đảm bảo khách quan. Các nhà cung cấp tiềm năng đều được tạo cơ hội để trình bày, trên cơ sở đó, cơ quan thuế sẽ lựa chọn được giải pháp vừa đáp ứng yêu cầu quản lý, vừa có chi phí thấp. Chính vì các lý do này, Cục Thu đã thành lập Hội đồng đánh giá thầu gồm 10 thành viên là các chuyên gia xuất sắc, đại

diện cho từng lĩnh vực nghiệp vụ của cơ quan thuế, thống nhất phương pháp luận để đánh giá và tách biệt giữa điểm kỹ thuật và điểm tài chính đối với từng hồ sơ chào thầu. Sau khi phát hành hồ sơ mời thầu (2006), Cục Thu đã nhận được 4 bản chào thầu, trong đó, Công ty FAST cung cấp giải pháp GENTAX, 3 Công ty còn lại là Accenture, Deloitte và Bearing-point đều cung cấp giải pháp SAP. Các nhà thầu được trình bày giải pháp và trình diễn theo các tình huống cụ thể của qui trình quản lý thuế.

Việc trình diễn được chấm điểm kỹ lưỡng cả khía cạnh ứng dụng đáp ứng và năng lực của cán bộ tham gia dự án. Trong thực tế, có nhà thầu rất chuyên nghiệp về giải pháp kỹ thuật, lại có nhà thầu rất hiểu nghiệp vụ thuế, nên Cục Thu sẽ lựa chọn nhà thầu đáp ứng cả 2 yêu cầu trên và cam kết phối hợp thực hiện cùng với cơ quan thuế suốt chặng đường 5 năm của dự án. Sau khi so sánh, tìm hiểu về giải pháp SAP và GENTAX, cơ quan thuế bang Illinois đã chọn giải pháp GENTAX của Công ty FAST, cho dù FAST chỉ là công ty nhỏ so với các công ty như SAP, Deloitte, Accenture. Theo đó, cơ quan thuế bang Illinois đã trao thầu công khai cho FAST và sau đó mất 45 ngày đàm phán và ký hợp đồng. Thời hạn thực hiện dự án là 5 năm với tổng kinh phí đầu tư là 45 triệu USD, chưa gồm thiết bị. Thực tế, đến nay

đã bổ sung thêm 4 triệu USD (và kéo dài thời gian thêm 2 năm) để bổ sung thêm 2 chức năng Discovery (để quản lý dữ liệu tập trung và thanh tra) và iTAP (e-tax hỗ trợ NNT). Giải pháp có các chức năng đăng ký thuế, ban hành tờ khai, xử lý tờ khai, xử lý nộp thuế, kế toán thuế, thu nợ, thanh tra thuế, thực hiện chuyển đổi toàn bộ dữ liệu từ hệ thống cũ sang mới và đào tạo cho các tiểu giáo viên để truyền đạt lại các nội dung cho cán bộ thuế và các đội kiểm tra thuế và NNT. Dự án được bắt đầu từ năm 2006 và sẽ kết thúc vào năm 2011, do đích thân Ban lãnh đạo Cục Thu Illinois trực tiếp điều hành. Dưới đó, dự án phân chia thành các tiểu nhóm tương ứng với các lĩnh vực nghiệp vụ để có thể cấu hình các chức năng của hệ thống. Trong mỗi tiểu nhóm đều có thành phần hỗn hợp gồm trưởng nhóm của FAST, cán bộ lập trình của FAST, cán bộ nghiệp vụ và cán bộ tin học của Illinois. Thông qua các giai đoạn dự án và thực hiện cuốn chiếu, số lượng cán bộ cũng thay đổi cho phù hợp với khối lượng công việc.

Dự án được triển khai cuốn chiếu theo từng sắc thuế. Thời gian triển khai trung bình cho mỗi sắc thuế là 9 tháng. Ban đầu, cần xác định các yêu cầu nghiệp vụ và cấu hình cơ bản, các mô-đun tương ứng với các yêu cầu nghiệp vụ. Sau đó, các ứng dụng này được đưa ra thử nghiệm và tiếp nhận ý kiến phản hồi từ bộ phận nghiệp vụ và các đơn vị tham gia. Giai đoạn thử nghiệm và lấy ý kiến phản hồi trùng thời gian với giai đoạn kiểm thử. Riêng giai đoạn chuyển đổi dữ liệu từ hệ thống cũ sang hệ thống quản lý thuế tích hợp được thực hiện xuyên suốt cả quá trình để thích nghi với ứng dụng mới. Giai đoạn đào tạo bắt đầu ngay khi dự án được kiểm định, để người sử dụng làm quen với ứng dụng ngay khi kiểm thử, triển khai. Trong suốt giai đoạn này, FAST luôn sẵn sàng hỗ trợ mọi vướng mắc phát sinh trong quá trình triển khai.

Rick Kruth's FLP một trong những đại lý thuế uy tín tại bang Illinois

Ảnh: ST

Xem tiếp trang 11

Cơ quan thuế bang ILLinois...**▶▶▶ Tiếp theo trang 7****Bài học kinh nghiệm**

Việc kiểm soát dự án được thực hiện thông qua cách thức tổ chức dự án, bao gồm 1 cán bộ của FAST cùng 1 đến 2 cán bộ của cơ quan thuế đi kèm (1 cán bộ nghiệp vụ, 1 cán bộ tin học). Bất kỳ vấn đề gì phát sinh đều được trao đổi trong nhóm để có hướng xử lý kịp thời, phù hợp với chức trách được giao. Trong thời gian 5 năm, tại trụ sở của dự án luôn có 36 nhân viên của FAST, 19 chuyên gia về nghiệp vụ, 18 cán bộ CNTT của cơ quan thuế cùng ngồi tập trung để điều hành, theo dõi: giám đốc dự án chịu trách nhiệm hoàn toàn về dự án; trưởng nhóm nghiệp vụ chịu trách nhiệm hoàn toàn về lĩnh vực nghiệp vụ được phân công và phối hợp với các nhóm khác. Các trưởng nhóm phải rất vững về nghiệp vụ để quyết định và kiểm soát quá trình vận hành của FAST.

Thẩm quyền của giám đốc dự án phải đủ mạnh để quyết định phần lớn các vấn đề phát sinh. Trong đó, phần lớn các vấn đề về nghiệp vụ được quyết định ở mức các trưởng nhóm, giám đốc dự án chỉ quyết định các vấn đề có liên quan đến nhiều nhóm. Muốn tổ chức được như vậy, đòi hỏi các bộ phải rất vững về nghiệp vụ và có khả năng quyết định độc lập. Do đó, cơ quan thuế phải có tầm nhìn chiến lược và người được uỷ quyền làm giám đốc dự án phải đưa ra được quyết định nhất quán với tầm nhìn chiến lược.

Ngoài ra, để đảm bảo triển khai hiệu quả, phải có cơ chế trao đổi thông tin giữa cơ quan thuế và FAST, đồng thời, phải có cơ chế trao đổi thông tin giữa nhóm thực hiện dự án với các bộ phận nghiệp vụ hiện hành, đảm bảo hệ thống bên ngoài luôn hiểu rõ mục tiêu, hoạt động và ảnh hưởng của dự án đến toàn cơ quan thuế và sẵn sàng tham gia khi triển khai. Cán bộ của dự án cũng phải được chuẩn bị để sẵn sàng hỗ trợ ngay khi triển khai dự án trong toàn ngành thuế ■ *PV thực hiện*

Trong khó khăn, TP. HCM vẫn có một số nền tảng được xem là động lực kích lệ toàn thể đội ngũ. Đó là số thu từ hoạt động sản xuất kinh doanh chiếm tỷ trọng bình quân 70% tổng số thu nội địa, tạo nên nguồn thu tương đối ổn định cho địa bàn. Đó là sự quan tâm sát sao của Thành uỷ, UBND TP đối với nhiệm vụ thu NSNN. Đó còn là ý thức trách nhiệm để thực hiện tốt hơn nghĩa vụ tự khai, tự nộp thuế mà các tổ chức, cá nhân đã kiến tạo kể từ khi áp dụng cơ chế tự khai tự nộp; là nỗ lực cải cách TTHC thuế, để “thu được thuế thu cả lòng dân” và “cơ quan thuế, công chức thuế là bạn đồng hành của người nộp thuế”. Đặc biệt, với nhiều biện pháp tuyên truyền, hỗ trợ người nộp thuế được sáng tạo và triển khai, trong nhiều năm qua, Cục Thuế đã nhận được nhiều sự đồng thuận. Đến nay, Cục Thuế TPHCM có thể tự tin với 95% số thu được tạo nên từ việc tự khai, tự nộp của người nộp thuế. Đây thực sự là thuận lợi nền tảng để Cục Thuế vững tin triển khai nhiệm vụ.

Những ngày này, khi thời gian kết thúc năm ngân sách 2010 chẳng còn bao xa, thì toàn thể đội ngũ CBCC ngành thuế TP. HCM đang phải gồng mình, phát huy tổng lực để về đích. Trong rất nhiều các giải pháp, Cục Thuế ưu tiên phân tích và chỉ đạo quyết liệt việc đôn đốc các khoản nợ quá 9 ngày để đẩy mạnh số thu vào quý IV/2010; tập trung thanh, kiểm tra các doanh nghiệp kê khai lỗ nhiều năm liền, doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực ngân hàng, tín dụng, doanh nghiệp kinh doanh cơ sở hạ tầng; kiểm tra việc kê khai nộp thuế của người lao động làm việc tại các văn phòng đại diện, trường đại học và cao đẳng; đồng thời tiếp tục nghiên cứu để thanh tra việc kinh doanh bán hàng qua mạng, các hoạt động chuyển giá không chỉ DN có vốn đầu tư nước ngoài mà kể cả DN trong nước. Bên cạnh việc triển khai kịp thời các chính sách thuế mới, nhất là Nghị định 51/2010/NĐ-CP, Thông tư 153/2010/TT-BTC về hoá đơn chứng từ cho cán bộ thuế và các doanh nghiệp trên địa bàn, công tác tuyên truyền hỗ trợ người nộp thuế vẫn được tiếp tục thực hiện qua nhiều kênh khác nhau, nhằm kịp thời tạo ra các điều kiện thuận lợi nhất cho việc thực hiện nghĩa vụ với NSNN.

Nhưng trên hết, Cục Thuế TP. HCM yêu cầu mỗi CBCC phải xác định rõ mục tiêu phấn đấu hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ năm 2010 và góp phần đắc lực “chung tay cải cách thủ tục hành chính, nâng cao chất lượng quản lý thuế; tăng cường kỷ cương, kỷ luật, đổi mới phương pháp làm việc, củng cố nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức thuế”, góp phần cùng toàn ngành hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao ■

Hướng dẫn kê khai thuế TNCN tại bộ phận một cửa

Ảnh: ST